

FIȘA DISCIPLINEI

Paleografii 1: Epigrafie latină 1

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Departamentul de Istorie antică și Arheologie
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Arheologie / Istorie
1.7. Forma de învățământ	zi

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Paleografii 1: Epigrafie (I)					Codul disciplinei	HLX0005
2.2. Titularul activităților de curs	Conf. unv. dr. Eduard Nemeth						
2.3. Titularul activităților de seminar	Conf. univ. dr. Eduard Nemeth						
2.4. Anul de studiu	III	2.5. Semestrul	5	2.6. Tipul de evaluare	C	2.7. Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	14	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					25
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					42
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					25
Tutoriat (consiliere profesională)					14
Examinări					2
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				108	
3.8. Total ore pe semestru				150	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Înscrierea disciplinei în contractul de studii.
4.2. de competențe	Cunoașterea limbii latine.

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală de curs cu ecran și tablă de scris
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Sală de seminar cu ecran și tablă de scris

6.1. Competențele specifice acumulate¹

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

Competențe profesionale/esențiale	C2. Stabilirea faptelor istorice pe baza informațiilor din izvoare și din afara izvoarelor. Analiza critică a izvoarelor istorice, coroborarea conștientă a cunoștințele provenite din afara izvoarelor cu cele provenite din izvoare pentru (re)stabilirea unor fapte și procese istorice, contextualizarea judecăților de valoare existente cu privire la aceste fapte și procese istorice și corelarea, la un nivel elementar, a informațiilor disponibile despre trecutul istoric cu problemele prezente în analizele istoriografice referitoare la epoca respectivă. - Aplicarea metodelor criticii interne și externe în studiul izvoarelor istorice editate (texte, mărturii orale, vestigii materiale etc.) în vederea (re)stabilirii cât mai precise a faptelor istorice. - Definirea și prezentarea corectă a principalelor concepte folosite în studiile istorice, în descrierea și analizarea etapelor și proceselor din istoria omenirii, stadiul actual al istoriografiei și metodele centrale ale cercetării istorice. - Identificarea limitelor existente în analiza informațiilor despre trecutul istoric, a cauzelor acestor limite, și să propună ipoteze alternative de interpretare a faptelor istorice. - Interpretarea, compararea și relaționarea datelor și faptelor caracteristice principalelor procese și fenomenele istorice, precum și a abordărilor istoriografice legate de acestea. Încadrarea principalelor texte istorice și istoriografice în contextele elaborării lor (genuri și tipuri de texte; grupări și școli istoriografice). C 4. Utilizarea metodologiei de bază a unor științe auxiliare ale istoriei (conexe arheologiei): numismatica și epigrafie. Analiza critică și evaluarea în context istoric general (economic, politic, etc.) a valorii și ponderii informației primare dobândite, cu conștientizarea importanței și limitelor acestora. - Corelarea informațiilor provenite din diverse surse (istoriografice, numismatice, epigrafice, arheologice etc.) referitoare la o temă prin utilizarea criticii, analogiei, comparației, analizei și sintezei. - Culegerea și analiza comparativă, corectă a informațiilor provenite din diversele categorii de surse (monede, inscripții, alte artefacte) și plasarea lor într-un context istoric general.
Competențe transversale	- Interpretarea la nivel elementar a informației numismatice și epigrafice. - Utilizarea adecvată a metodologiei și principiilor cercetării epigrafice, inclusiv a limbii latine sau a altei limbi vechi relevante, ale clasificării și determinării numismatice.

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul cunoaște: principalele tipuri de inscripții, structurile administrative și militare ale Imperiului Roman, tipurile de cariere senatoriale, ecvestre și municipale, metodele de datare a inscripțiilor.
Aptitudini	Studentul este capabil să citească, să desfășoare, să înțeleagă și să interpreteze inscripții latine.
Responsabilități și autonomie	Studentul are capacitatea de a lucra independent pentru a citi, a desfășura, a înțelege și a interpreta inscripții latine.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cunoașterea și utilizarea corectă a surselor epigrafice latine pentru înțelegerea istoriei, societății, instituțiilor și culturii romane.
---------------------------------------	---

7.2 Obiectivele specifice	Capacitatea de a citi, restitui, traduce și interpreta istoric inscripții latine de dificultate medie.
----------------------------------	--

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Introducere, probleme generale; epigrafia între științele auxiliare ale istoriei, cultura epigrafică.	Prelegere	
Categorii de inscripții.	Prelegere, deducție, demonstrație	
Sistemul onomastic roman, istoricul lui. <i>Praenomina și gentilicia</i> .	Prelegere, deducție, demonstrație	
Numele romane: <i>cognomina</i> și alte elemente.	Prelegere, deducție, demonstrație	
Alterarea sistemului onomastic roman în epoca târzie.	Prelegere, deducție, demonstrație	
Titulatura imperială.	Prelegere, deducție, demonstrație	
<i>Cursus honorum</i> senatorial.	Prelegere, deducție, demonstrație	
Alte ipostaze ale senatorilor.	Prelegere, deducție, demonstrație	
Cariere neobișnuite, analiză și explicații.	Prelegere, deducție, demonstrație	
<i>Cursus honorum</i> equestru.	Prelegere, deducție, demonstrație	
Cavalerii în societatea romană.	Prelegere, deducție, demonstrație	
Cariere municipale.	Prelegere, deducție, demonstrație	
Colegii și asociații.	Prelegere, deducție, demonstrație	
Armata: legiunile	Prelegere, deducție, demonstrație	
Bibliografie R. Cagnat, <i>Cours d'épigraphie latine</i> , Paris, 1914. L. Keppie, <i>Understanding Roman inscriptions</i> , Baltimore, 1991 C. C. Petolescu, <i>Epigrafia latină</i> , București, 2001 Y. Le Bohec, <i>L'armée romaine</i> , Paris, 1989 G. Alföldy, <i>The Social History of Ancient Rome</i> , Baltimore, 1998 I. I. Russu (ed.), <i>Inscripțiile Daciei romane</i> , București, I-III/6, 1975-1999 I. Piso, <i>Inscriptiones Daciae Romanae. III/5, Apulum</i> , Paris, 2002		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Evoluția epigrafiei latine în istoriografie, principalele reviste și <i>corpora</i> .	Prelegere, dialog	
Exemple concrete de categorii de inscripții	Prelegere, exerciții	
Exerciții de identificare a <i>tria nomina</i> din inscripții I	Exerciții, deducție, conversație euristică.	
Exerciții de identificare a <i>tria nomina</i> din inscripții II	Exerciții, deducție, conversație euristică.	
Numele alogene și semnificația lor.	Exerciții, deducție, conversație euristică.	
Exerciții cu inscripții imperiale.	Exerciții, deducție, conversație euristică.	
Exerciții cu inscripții ale senatorilor din Italia.	Exerciții, deducție, conversație euristică.	
Exerciții cu inscripții ale senatorilor din provincii	Exerciții, deducție, conversație euristică.	
Exerciții cu inscripții legate de <i>adlectio in amplissimum ordinem</i> .	Exerciții, deducție, conversație euristică.	
Exerciții cu inscripții ale unor cavaleri din Italia.	Exerciții, deducție, conversație euristică.	
Exerciții cu inscripții ale unor cavaleri din provincii.	Exerciții, deducție, conversație euristică.	
Exerciții cu inscripții conținând cariere municipale.	Exerciții, deducție, conversație euristică.	
Exerciții cu inscripții ale sclavilor și libertilor.	Exerciții, deducție, conversație euristică.	

Exerciții cu inscripții referitoare la militarii din legiuni.	Exerciții, deducție, conversație euristică.	
Bibliografie(alături de cea pentru curs) H. Dessau, <i>Inscriptiones Latinae selectae</i> , Berlin, I-III, 1886-1916 C. C. Petolescu, <i>Inscriptions externes concernant l'histoire de la Dacie romaine</i> , București, I-II, 1996-2000 H. G. Pflaum, <i>Abrégé des procureurs équestres</i> , Paris, 1974		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Cursul oferă absolvenților abilitățile necesare pentru a înțelege inscripțiile latine antice și a le utiliza corect ca izvoare istorice. Ei deprind totodată critica acestor izvoare, deci își dezvoltă judecata independentă. Această experiență le permite o viziune corectă și critică asupra structurilor sociale și politice antice, deci implicit și asupra celor din alte epoci.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Cunoștințele despre specificul epigrafiei și metodă.	Examen scris	80%
	Stăpânirea corectă a noțiunilor de bază.		
10.5 Seminar/laborator	Capacitatea de a transcrie, traduce și înțelege un text epigrafic.	Activitatea practică la seminar.	20%
10.6 Standard minim de performanță			
Transcrierea, traducerea și înțelegerea unui text epigrafic de dificultate redusă.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

								
--	--	--	---	--	--	--	--	--

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".